

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์: ความคิดทางการเมืองในสุตตันตปิฎก

ชื่อผู้เขียน: นายธนา นวลปลอด

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต: สาขาวิชาปรัชญา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิงห์หน	คำซาว	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญย์	นิลเกษ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุ่งเรือง	บุญญเฑียร	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิเคราะห์เรื่อง ความคิดทางการเมืองในสุตตันตปิฎก มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องรัฐ ผู้ปกครอง ผู้ใต้ปกครอง ระบอบการปกครอง อำนาจในการ ปกครอง ในทัศนะของพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับสร้างทฤษฎีการเมืองแบบพุทธ สำหรับ ประยุกต์ใช้แก้ปัญหาการเมืองในสังคมไทยปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่าความคิดทางการเมืองในสุตตันตปิฎกมีปรากฏเด่นชัดใน 2 พระสูตร หลัก คือ อัครคัมภีร์สูตร และจักรกวัตติสูตร ในอัครคัมภีร์สูตร มีการนำเสนอเกี่ยวกับทฤษฎีกำเนิด สังคม รัฐ และผู้ปกครอง ซึ่งมีประเด็นสำคัญอยู่ที่การหักล้างทฤษฎีเรื่องวรรณะตามความเชื่อของ ลัทธิพราหมณ์ว่าแท้จริงแล้วระบอบวรรณะเกิดจากการที่คนในสังคมแบ่งงานกันทำ พระพุทธเจ้าได้ ทรงนำเอาหลักเหตุผลและ เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเป็นข้อหักล้าง นอกจากนั้นในอัครคัมภีร์สูตร ยังวิเคราะห์ให้เห็นถึงปรัชญาสังคมในแง่ของการวัดคุณค่าของความเป็นมนุษย์ว่าการกระทำ (กรรม) ของมนุษย์ เป็นสิ่งวัดคุณค่าของบุคคล ซึ่งไม่ใช่ชาติกำเนิดดังลัทธิพราหมณ์เข้าใจ ตลอดจนมีการนำ เสนอทฤษฎีสัญญาประชาคมเชิงพุทธอีกด้วย

ส่วนในจักรกัณฑ์สูตรเป็นการนำเสนอที่มาของอำนาจผู้ปกครอง ซึ่งสรุปแล้วก็คือ "ธรรม" และยังได้เสนอรูปแบบของธรรมมิกรัฐ อันเป็นตัวอย่างให้ผู้ปกครองรัฐต่าง ๆ ปฏิบัติตาม ธรรมมิกรัฐนั้นเป็นผลมาจากการที่ผู้ปกครองปฏิบัติธรรม สำหรับพระสูตรอื่น ๆ ดังที่ได้ยกมาเป็นเพียงเพื่อสนับสนุนความคิดในพระสูตรหลัก 2 พระสูตรนี้เท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาได้ให้ความสำคัญแก่ผู้ปกครองเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงมีหลายพระสูตรที่กล่าวถึง "ธรรม" สำหรับนักปกครองในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทศพิธราชธรรม จักรวรรคัตถธรรม ราชสังคหัตถุ ๗๗ แต่เนื่องจากคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องของศาสนาและจริยธรรม จึงไม่ได้กล่าวถึงสิทธิเสรีภาพที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง แต่เน้นเรื่องการใช้สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลว่าต้องอยู่ในขอบข่ายของศีลห้า และได้ตรัสเกี่ยวกับเสรีภาพด้วยการห้ามมีโทษ ตลอดจนการแนะนำให้ให้หลักเหตุผลในการพิจารณาตัดสินปัญหาในเรื่องต่าง ๆ โดยปราศจากสิ่งครอบงำหรืออคติ

จากการศึกษาวิเคราะห์ความคิดทางการเมืองในสุตตันตปิฎก อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการปกครอง ผู้ปกครอง อำนาจในการปกครอง สิทธิเสรีภาพ หรือความเสมอภาค ในทัศนะของพระพุทธศาสนามีเป้าหมาย คือ สร้างสรรค์ประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชน โดยที่ไม่จำกัดรูปแบบ วิธีการปกครอง เพื่อความสงบสุขอันจะบังเกิดขึ้นแก่ประชาชน ผู้เป็นผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครอง

Thesis Title: Political Thought in Suttanta Pitaka

Author: Mr. Thana Naulplaud

M.A.: Philosophy

Examining Committee:

Asst. Prof. Dr. Singhathon Kamzao Chairman

Assoc. Prof. Dr. Boon Nilaket Member

Asst. Prof. Roongruang Boonyoros Member

Abstract

The purpose of the thesis is to understand some aspects of Buddhism related to the discussions on state, government, governor, clients, political systems and political authorities. The result of the thesis can be used for enhancing a political theory on Buddhism and can be beneficial for directing ways in solving political problems in Thai society as well.

Political concepts in Suttanta Pitaka are found in two main sūtras : Aggañña Sūtra and Cakkavatti Sūtra.

In Aggañña Sūtra, the aspects on state and government in Buddhism are found. The important issue which is raised is the rejection of the Brāhmaṇa caste system whose origin stemmed from the idea of distribution of works in society. The reason given by Lord Buddha to support his rejection of the caste system was based on reasonable principles and historical facts. The second issue that is

found is concerned with social philosophy. Human value can be evaluated by considering human activity (kamma) not by birth as proposed in the Brāhmaṇa system. The third issue which is found is Buddhist social contract theory.

Cakkavatti Sūtra explained that the origins of political authority are based on "Buddhist practice" (Dhamma). Dhammika state is the result of governor's ruling as suggested in the Lord Buddha's teachings.

In addition to these two main sūtras, other sūtras are also included in order to support them. Based on the idea of Buddhism in emphasizing the quality of the governor, many sūtras have proposed several dhammas for a governor to follow such as Rājadhama, Cakkavatti-vatradhamma, Rājasangahavatthu, etc.

The main topics in Buddhism do not include the ideas of political rights and liberty in its religious and moral prominence. It is analysed that the ideas concerning rights and liberty are as follows : the use of personal basic rights such as the five precepts, the abolition of slavery system and the use of reasonable principles to solve any problem that might have occurred.

The conclusion is that, from the Buddhist point of view, the ideas about political forms, governor, political authority, rights, liberty and equality contain the same objective. That is, to create ultimate benefit from any political form and technique for everybody's happiness and well being.